

Opgave 1 Kunst in de knel?

Bij deze opgave horen de teksten 1 tot en met 4 en tabel 1 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Na de formatie volgend op de parlementsverkiezingen van 2010 kondigde de regering flinke bezuinigingen aan. Omstreden waren de plannen voor de kunst- en cultuursector: bezuinigen op subsidies en verhoging van de btw op toegangskaartjes. In tekst 1 licht staatssecretaris van cultuur Zijlstra deze keuze van het kabinet toe. De voorgenomen plannen zorgden voor veel commotie in de samenleving (tekst 2 en 3). De meerderheid van de Tweede Kamer stemde in met de btw-verhoging. De Eerste Kamer maakte aanvankelijk bezwaar maar ging uiteindelijk toch akkoord toen de invoering van de maatregel een half jaar werd uitgesteld (tekst 4).

Lees tekst 1.

In het kabinet-Rutte vormt het CDA samen met de VVD een coalitie. In tekst 1 verwoordt staatssecretaris Zijlstra het kabinetsstandpunt op het gebied van kunst en cultuur. Dit standpunt komt voort uit de afspraken die gemaakt zijn in het regeerakkoord. Staatssecretaris van cultuur Zijlstra is in het kabinet één van de bewindslieden van de VVD.

- 2p 1 Geef twee kenmerken van de liberale ideologie die te herkennen zijn in tekst 1. Geef bij elk kenmerk een citaat met regelnummers.

Lees tekst 2.

Tekst 2 gaat over een brief van de top van het bedrijfsleven, bestuurlijk Nederland en de kunstsector die gericht is aan de onderhandelaars aan de formatietafel. Tijdens een kabinetsformatie krijgen de onderhandelaars veel brieven en verzoeken.

- 2p 2 Leg uit dat juist in de periode waarin een nieuwe regering wordt geformeerd pressiegroepen proberen invloed uit te oefenen. Betrek in je antwoord de begrippen coalitie en regeerakkoord.

De brieveschrijvers roepen de regering op om niet te veel te bezuinigen op kunst en cultuur. Volgens de brieveschrijvers kun je kunst en cultuur beschouwen als collectieve goederen.

- 2p 3 Geef twee kenmerken van collectieve goederen.

De briefschrijvers die bezuinigingen op de kunstensector willen beperken, zullen van de PVV weinig steun krijgen want in haar verkiezingsprogramma staat dat de PVV de subsidies op kunsten af wil schaffen, uitgezonderd de subsidies voor musea, bibliotheken en nationaal erfgoed. Wat de uitzonderingen zijn wordt verduidelijkt in de verkiezingsprogramma's voor de provinciale staten van 2011. In haar verkiezingsprogramma voor de provinciale staten van Overijssel staat dat de PVV subsidies op kunsten "waar Henk en Ingrid geen enkel belang bij hebben, maar wel voor betalen" af wil schaffen. En in het programma van Zuid-Holland staat: "Enkel musea die door alle lagen van de bevolking op waarde worden geschat kunnen financieel worden ondersteund." Subsidies voor bibliotheken en cultureel nationaal erfgoed (onder andere "oude binnensteden van de prachtige gemeenten en dorpjes") wil de PVV handhaven. In het bovenstaande valt te herkennen dat de PVV zegt te spreken namens het volk en daarom wordt ze een populistische partij genoemd. Populisme heeft echter meer kenmerken.

- 2p **4** Welke andere kenmerken van populisme zijn af te leiden uit bovenstaand standpunt van de PVV over kunst en cultuur? Noem twee kenmerken en licht je antwoord toe.

Lees tekst 3.

In de regels 16-20 van tekst 3 wordt een praktijk beschreven die door pressiegroepen veel wordt toegepast.

- 1p **5** Met welk begrip wordt het achter de schermen beïnvloeden van politici buiten het parlement om aangeduid?

Zie tekst 3.

In de Nederlandse Grondwet staan rechten geformuleerd. Door die rechten ontstaat voor burgers ruimte om acties te voeren zoals in tekst 3 aan de orde zijn.

- 2p **6** Door welke rechten uit de Grondwet ontstaat ruimte voor acties? Noem er twee en geef van elk recht een voorbeeld van een actie uit tekst 3.

Zie de regels 1 tot en met 11 van tekst 3.

Parlementariër Klijnsma van de PvdA was ook aanwezig bij deze demonstratie. Als lid van de Tweede Kamer kan zij, samen met andere Kamerleden, gebruikmaken van een aantal formele middelen om het kabinetsbeleid te beïnvloeden.

- 2p **7** Noem twee formele middelen van de Tweede Kamer waarmee Kamerleden het beleid kunnen beïnvloeden. Licht je antwoord toe

Ook de massamedia spelen een rol in het proces van politieke besluitvorming.

- 2p **8** Welke functie vervult *Trouw* met de publicatie van tekst 3? Licht je antwoord toe.

Lees tekst 4.

Een wetsvoorstel ter verhoging van de btw-tarieven behoort naast de bezuinigingen tot de maatregelen die het kabinet voor de kunstsector wil doorvoeren. De btw-verhoging is onderdeel van het Belastingplan.

In de Eerste Kamer gebeurde iets bijzonders want onder druk van de Eerste Kamer heeft staatssecretaris Weekers zijn plan aangepast.

- 1p **9** Van welk parlementair recht had de Eerste Kamer gebruik kunnen maken als de staatssecretaris zijn plan niet had aangepast?

Bekijk tabel 1.

Op 9 juni 2010 vonden de verkiezingen voor de Tweede Kamer plaats met de uitslag van tabel 1 als resultaat.

- 4p **10** Noem twee kenmerken van het Nederlandse kiesstelsel die te herleiden zijn uit tabel 1. Licht je antwoord toe.

Zie tabel 1.

- 3p **11** Leg uit, aan de hand van tabel 1, dat het kabinet-Rutte (VVD en CDA) een bijzondere staatsrechtelijke relatie heeft met de Tweede Kamer en geef aan wat voor gevolgen die bijzondere staatsrechtelijke relatie heeft voor de besluitvorming.

Opgave 1 Kunst in de knel?

tekst 1

Onvoldoende publiek: geen cultuursubsidie

Culturele instellingen die te weinig publiek trekken, krijgen geen subsidie meer. Dat is een voorwaarde die staatssecretaris Halbe Zijlstra van Cultuur

5 **voortaan stelt bij het verstrekken van cultuursubsidies, liet hij maandag weten in een brief aan de Tweede Kamer.**

10 Een sterke cultuursector moet zo min mogelijk afhankelijk zijn van de overheid, schrijft Zijlstra. "De afgelopen decennia heeft de overheid het particulier initiatief in de cultuursector niet

15 zozeer aangevuld, maar overgenomen. Dat is niet gezond. Het is tijd voor een culturomslag, een herijking."

20 Alleen artistieke kwaliteit is volgens Zijlstra niet genoeg. Instellingen moeten ook voldoende bezoekers trekken, ondernemend zijn, voldoende toegankelijk zijn voor kinderen en jongeren en de collectie of het aanbod moet van (inter)nationale betekenis zijn om in

25 aanmerking te komen voor geld van de overheid.

bron: de Volkskrant van 6 december 2010

tekst 2

Amsterdam, 24 september 2010
Top bedrijfsleven en kunstensector:
Bezuinig niet onevenredig op cultuur

5 In een brief aan de CDA-, VVD- en PVV-onderhandelaars over het regeerakkoord roept een aantal vertegenwoordigers van bedrijfsleven, vertegenwoordigers van bestuurlijk Nederland en directeuren van grote kunst-

10 instellingen op om niet onevenredig te bezuinigen op kunst en cultuur.

De briefschrijvers, waaronder oud-politici als Jaap de Hoop Scheffer en

15 Frans Weisglas en topondernemers als Jos Nijhuis (Schiphol) en Hans Wijers (Akzo Nobel), wijzen erop dat de cultuursector veel meer waard is dan alleen de investering van de overheid: internationale ondernemers kiezen voor

20 steden en regio's met een bloeiend cultureel klimaat. Voor menselijke, maatschappelijke en economische ontwikkeling zijn kunst en cultuur essentieel. Niet voor niets is de creatieve industrie uitgeroepen tot een

25 sleutel terrein van de Nederlandse economie.
(...)

naar: <http://www.directorsguild.nl>

tekst 3

Kunstwereld bundelt verzet op Malieveld

- Bijna drieduizend studenten van het Haags conservatorium en andere betrokkenen demonstreerden gisteren op het Malieveld tegen de voor-
- 5 genomen bezuinigingen op kunst en cultuur. Ze kregen steun van oppositiepartijen. PvdA-parlementariër Jetta Klijnsma zei namens SP, D66 en haar eigen partij, alles in het werk te stellen
- 10 om het korten op kunst en cultuur te stoppen.
„Wij hopen dat niet iedere instantie voor zich gaat actievoeren, maar dat we
- 15 zoveel mogelijk samen kunnen optrekken. Op dit moment smeden we daar de plannen voor. De pogingen om de bezuinigingen van tafel te krijgen, spelen zich voor en achter de schermen af. We gaan proberen om buiten het
- 20 parlement om politici te beïnvloeden, maar acties zullen er zeker ook komen”, zegt Ad 's Gravesande, voorzitter van Kunsten '92, de belangenvereniging van kunstinstellingen.
- 25 Her en der zijn wel relatief kleine acties waar te nemen (...).

naar: Trouw van 9 oktober 2010

tekst 4

Kabinet-Rutte buigt voor Eerste Kamer

- Het kabinet heeft dinsdag op het laatste moment een frontale aanvaring met de Eerste Kamer voorkomen. Vlak voor de senaat zich zou uitspreken over het
- 5 Belastingplan, bood staatssecretaris Weekers van Financiën (VVD) aan de btw-verhoging op theaterkaartjes met een half jaar uit te stellen.
(...)
- 10 Eerder op de dag had Weekers grote ergernis in de Eerste Kamer gewekt, omdat hij volhield dat het echt onmogelijk was nog iets te doen aan de btw-verhoging. Een motie van PvdA-fractievoorzitter Han Noten had het
- 15 kabinet daar vorige week toe opgeroepen.
Maar Weekers stelde dat er niets aan te doen viel, omdat in de Tweede Kamer
- 20 geen meerderheid te vinden was. Lees: omdat de PVV van Geert Wilders, die de minderheidscoalitie van VVD en CDA steunt, voor een aanpassing bleef liggen. Wilders moet instemmen met elke wijziging van het regeerakkoord
- 25 die financiële consequenties heeft. (...) De senatoren voelden zich duidelijk geschokt door het kabinet. “Als Weekers voet bij stuk had gehouden, was het Belastingplan in zwaar weer terechtgekomen”, analyseerde Kox
- 30 achteraf. VVD en CDA hebben in de Eerste Kamer geen meerderheid. (...) Toen VVD en CDA nog eens onderstreepten dat ook zij niet stonden te juichen bij de btw-verhoging, besloot
- 35 het kabinet eieren voor zijn geld te kiezen. (...)

naar: de Volkskrant van 22 december 2010

tabel 1

uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen van juni 2010

Partij	# Stemmen	Percentage	# Zetels
VVD	1.929.575	20,49 %	31
Partij van de Arbeid (P.v.d.A.)	1.848.805	19,63 %	30
PVV (Partij voor de Vrijheid)	1.454.493	15,45 %	24
Christen Democratisch Appèl (CDA)	1.281.886	13,61 %	21
SP (Socialistische Partij)	924.696	9,82 %	15
Democraten 66 (D56)	654.167	6,95 %	10
GROENLINKS	628.096	6,67 %	10
ChristenUnie	305.094	3,24 %	5
Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP)	163.581	1,74 %	2
Partij voor de Dieren	122.317	1,30 %	2
TROTS OP NEDERLAND LIJST RITA VERDONK	52.937	0,56 %	0
Partij voor Mens en Spirit (MenS)	26.196	0,28 %	0
Piratenpartij	10.471	0,11 %	0
Lijst 17	7.456	0,08 %	0
Partij één	2.042	0,02 %	0
Nieuw Nederland	2.010	0,02 %	0
Heel NL	1.255	0,01 %	0
Evangelische Partij Nederland	924	0,01 %	0

bron: Verkiezingsuitslagen.nl, de website van de Kiesraad